

RANGTASVIR BILAN ISHDA KOMPOZITSION ASARLASH YARATISH.

Oripov Boburjon Badirjonov

Namangan davlat pedagogika institute dotsenti

Sobirova Gulchexraxon Shokirjon qizi

Namangan davlat pedagogika institute

Annotatsiya:

Ushbu maqolada kompozitsion material yaratishda rangtasvirdan foydalanishning turli usullari, ijodiy va texnik holatlar bilan ishlash yoritib berildi.

Kalit so'zlar: Konsepsiya, eskiz, ritm, detall, tekstura.

Rangtasvirda kompozitsion asarlar yaratish jarayoni ko'plab ijodiy va texnik bosqichlarni o'z ichiga oladi. Bu bosqichlar orqali asarning umumiy g'oyasini belgilash, asosiy unsurlarni joylashtirish, ranglar va yorug'lik bilan ishlash va yakuniy detallarni ishlab chiqish mumkin. Quyida rangtasvirda kompozitsion asarlar yaratish jarayoni bosqichma - bosqich bayon etilgan.

1. Konsepsiyani aniqlash

Birinchi bosqichda, asarning asosiy g'oyasini va maqsadini aniqlash kerak. Bu bosqichda siz quyidagi savollarga javob berishingiz mumkin:

- Asarning mavzusi nima?
- Asar qanday hissiyotni yetkazishi kerak?
- Asar kimlar uchun mo'ljallangan?

2. Tadqiqot va ilhom manbalarini izlash

Keyingi bosqichda mavzuga oid ilhom manbalarini izlash va tadqiqotlar o'tkazish kerak. Bu bosqichda siz turli san'at asarlari, tabiat, odamlar yoki kundalik hayotdan ilhom olishingiz mumkin.

3. Eskizlar va kompozitsion reja tuzish

Konsepsiya va ilhom manbalarini aniqlagandan so'ng, turli xil eskizlar yaratish orqali kompozitsiyani rejalashtirish boshlanadi. Eskizlar ko'pincha kichik o'lchamda va qo'lda ishlanadi. Bu bosqichda siz asosiy unsurlarni joylashtirish va umumiy tuzilmani aniqlash bilan shug'ullanasiz.

4. Asosiy unsurlarni joylashtirish

Asosiy unsurlarni joylashtirishda quyidagi tamoyillarni ko'zda tutish kerak:

- Kompozitsiya markazi: Asarning asosiy diqqat nuqtasi.

- Balans va simmetriya: Asarning umumiy tuzilmasini balanslash.

- Ritm va harakat: Unsurlar o'rtasidagi dinamika va ritm.

5. Ranglar bilan ishlash

Ranglar asarning umumiy hissiyoti va tasirini aniqlashda muhim rol o'ynaydi.

Ranglarni tanlashda quyidagilarni hisobga olish kerak:

- Rang sxemasi: Ranglarning bi r- biriga uyg'unligi.

- Kontrast: Yorqin va sokin ranglar o'rtasidagi farq.

- Tonal balans: Yorug'lik va qorong'ilik orasidagi balans.

6. Yorug'lik va soya bilan ishlash

Yorug'lik va soya asarga chuqurlik va hajm qo'shadi. Bu bosqichda yorug'lik manbaini aniqlash va soya tushish joylarini belgilash kerak. Yorug'lik va soya yordamida asarning realistikligi va vizual ta'siri oshiriladi.

7. Detallarni ishlab chiqish

Asosiy tuzilmani yaratgandan so'ng, detallarni ishlab chiqish kerak. Bu bosqichda mayda detallar, tekstura va materiallar bilan ishlash muhim:

- Tekstura: Ob'ektlarning yuzasi va tuzilishi.

- Materiallar: Har xil materiallarning ko'rinishi va hissi.

8. Tahlil va tahrirlash

Yakuniy bosqichda asarni tahlil qilish va kerakli o'zgartirishlar kiritish lozim. Bu bosqichda asarning umumiy uyg'unligini baholash va zarur bo'lsa, tahrirlash kerak.

Quyidagi savollarga javob berish orqali tahlil qilish mumkin:

- Asar maqsadiga erishdimi?

- Asar diqqat markaziga to'g'ri keldimi?

- Ranglar va yorug'lik uyg'unligi qanday?

Rangtasvirda Kompozitsion Asarlar Yaratish

Rangtasvirda kompozitsion asarlar yaratish bu murakkab jarayon bo'lib, unda san'at asarining tarkibi, tasviriy elementlarining o'zaro bog'lanishi va joylashuvi orqali ko'rish tajribasi yaratish nazarda tutiladi. Kompozitsiya san'at asarining vizual muvozanatini, harakatini va estetik ta'sirini ta'minlaydi. Quyida rangtasvirda kompozitsion asarlar yaratishning asosiy bosqichlari va tamoyillari bayon etilgan.

1. Kompozitsiya Konsepsiyasini Aniqlash

Kompozitsiya yaratilishining birinchi bosqichi - bu asarning asosiy g'oyasini va maqsadini aniqlashdir. Bu jarayonda asarning asosiy mazmuni, kayfiyati va hissiyoti haqida qaror qabul qilinadi.

- Asosiy G'oya: Asar nimani ifodalashi kerakligini aniqlash. Masalan, tabiiy manzara, inson hissiyotlari yoki tarixiy voqea.

- Kayfiyat va His - tuyg'u: Tasviriy san'at orqali qanday hissiyotlarni etkazish kerakligini belgilash.

2. Eskizlar va Kompozitsion Sxemalar Yaratish

Keyingi bosqich - bu asarning bir nechta eskizlarini yaratish. Eskizlar kompozitsiyaning umumiy tartibini va asosiy elementlarni joylashtirishni belgilashga yordam beradi.

- Tartib va Strukturani Belgilash: Eskizlar orqali elementlarning joylashuvi, o'lchami va o'zaro munosabatlari aniqlanadi.

- Kompozitsion Sxemalar: Turli xil kompozitsion variantlarni o'rganish uchun bir nechta sxemalar chiziladi.

3. Asosiy Elementlarni Joylashtirish

Asosiy kompozitsion elementlarni to'g'ri joylashtirish asarning umumiy ko'rinishini va muvozanatini ta'minlaydi. Bu yerda bir nechta muhim tamoyillarni hisobga olish kerak:

- Markaziy Nuqta: Asarning asosiy diqqat markazini aniqlash va u yerga asosiy elementni joylashtirish.

- Tenglik va Muvozanat: Elementlarni simmetrik yoki asimmetrik tartibda joylashtirish orqali kompozitsion muvozanatni ta'minlash.

- Ritmik Harakat: Elementlarni joylashtirish orqali tasvirda harakat va dinamizm yaratish.

4. Raqamlar va Ranglar Bilan Ishlash

Rang va nur kompozitsion asarning hissiy va estetik ta'sirini oshiradi. Raqamlar va ranglarni to'g'ri tanlash va joylashtirish orqali asarni yanada jonli va hissiyotli qilish mumkin.

- Rang Kontrasti: Yorqin va tumanli ranglar orasidagi kontrastlar orqali diqqat markazini kuchaytirish.

- Tonallik: Ranglar tonalligi va gradientlarini ishlatish orqali asarga chuqurlik qo'shish.

- Yorug'lik va Soya: Yorug'lik manbaini aniqlash va soya yordamida hajm va chuqurlik yaratish.

5. Detallarni Ishlab Chiqish

Kompozitsion asarni yaratishda detallarni aniq va to'g'ri ishlash muhim. Detallar asarning realizmini oshiradi va tomoshabinni jalb etadi.

- Tekstura: Elementlarning teksturasini aniqlash va ularni tasvirda aks ettirish.
- Mayda Detallar: Chiziqlar, soya va boshqa mayda elementlarni qo'shish orqali asarni boyitish.

6. Kompozitsiyani Tahlil Qilish va Tuzatish

Asar tayyor bo'lgach, uni tahlil qilish va kerak bo'lsa, tuzatishlar kiritish zarur. Bu jarayonda kompozitsion muvozanat, diqqat markazlari va umumiy estetik ta'sirni baholash kerak.

- Muvozanat: Elementlarning muvozanatini tahlil qilish va zarur o'zgartirishlar kiritish.
- Hissiyot: Asarning hissiy ta'sirini baholash va uni kuchaytirish uchun tuzatishlar kiritish.

Rangtasvirda kompozitsion asarlar yaratish ijodiy va texnik jarayon bo'lib, u bir nechta bosqichlardan iborat. Kompozitsiya konsepsiyasini aniqlash, eskizlar yaratish, asosiy elementlarni joylashtirish, rang va nur bilan ishlash, detallarni ishlab chiqish va tahlil qilish kabi bosqichlar orqali sifatli va estetik jihatdan boy kompozitsion asar yaratish mumkin. Bu jarayon orqali san'atkor o'z g'oyasini vizual ifodalashda muvaffaqiyatga erishadi. Rangtasvirda kompozitsion asarlar yaratish jarayoni ijodiy va texnik bosqichlardan iborat. Bu jarayon konsepsiyani aniqlashdan boshlanib, tahlil va tahrirlash bilan yakunlanadi. Har bir bosqichda tasviriy san'atning asosiy tamoyillarini hisobga olish va ularga rioya qilish orqali yuqori sifatli va ta'sirli asarlar yaratish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdurahmonov G.M. Rangtasvir va kompozitsiya.- Toshkent, 1995.
2. Tolipov N., Abdirasilov S., Oripova N. Rangtasvir (1 - qism). T., 2002.
3. Tolipov N., Abdirasilov S., Oripova N. Rangtasvir (2 - qism). T., 2003.
4. Abdirasilov S., Tolipov N. "Rangtasvir" Toshkent, 2005.
5. Nabiyev. M. Rangshunoslik va Rangtasvir asoslari. T. 1995 yil.

